

10/11/2015

BR. 411

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

Towards an
Energy Union

RAPORT

Izveštaj o stanju evropske Energetske unije

BRISSEL - Maroš Šefčovič, potpredsednik Evropske komisije kome je povereno zaduženje da organizuje realizaciju formiranja Energetske unije treba 18 novembra da podnese prvi godišnji izveštaj o Stanju Energetske unije - ostvarenju tog možda najambicioznijeg cilja ove „vlade EU“. Šta je Komisija ostvarila u prvoj godini, tačnije u prvih devet meseci mandata na planu povećanja sigurnosti snabdevanja EU energijom, smanjenja zavisnosti od fosilnih goriva i objedinjavanja tržišta energije.

Na osnovu uvida u nacrt izveštaja, Reuters prenosi da ovaj raport objedinjuje prvi put seriju izveštaja čije je podnošenje obavezno raznim zakonskim propisima i ujedno donosi predloge budućih akcija: drugu listu Projekata od opšteg interesa (PCIs), smernice za nacionalne energetske i klimatske planove za period od 2021. do 2030. godine; predloženu metodologiju za ključne indikatore kao prvi korak ka merenju i nadgledanju realizacije energetske unije.

Ključni stavovi po segmentima u izveštaju su sledeći:

DEKARBONIZACIJA: Tokom 2015. ostvaren je napredak na tri polja koji su u srcu ove tranzicije: šeme trgovine dozvolama za emisije CO₂ (ETS), obnovljive izvore i dodatno investiranje u nisko ugljeničke tehnologije i energetske efikasnost. U prvoj polovini 2016. godine Komisija će u sklopu toga doneti predloge o implementaciji smanjenja emisija iz ne-ETS od 30% u odnosu na 2005. uspostavljanjem cilja smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i merama vezanim za integraciju sektora korišćenja zemljišta, prenamene korišćenja zemljišta i šumarstva (LULUCF).

Kako otprilike jedna trećina emisija GHG iz ne-ETS sektora dolazi iz transporta, Komisija će predstaviti Saopštenje o merama potrebnim za dekarbonizaciju tog sektora, a iza toga predloge o standardima CO₂ emisija za automobile i kombi vozila, kao i kamione i u avio saobraćaju.

ENERGETSKA EFIKASNOST: Neophodno je otkloniti brojne prepreke na putu ostvarenja punog potencijala energetske efikasnosti. Da bi se premostio procep do ostvarenja cilja od 20% i učinio pomak ka cilju za 2030. od 27% potrebno je po svaku cenu implementirati postojeće zakonodavstvo. U 2016. Komisija će doneti predloge usklađivanja Direktive za energetska efikasnost prema perspektivi 2030.

Kako na grejanje i hlađenje otpada čak 53,4% utrošene energije u EU, u planu je da se na početku 2016. donese strategije za ovu oblast.

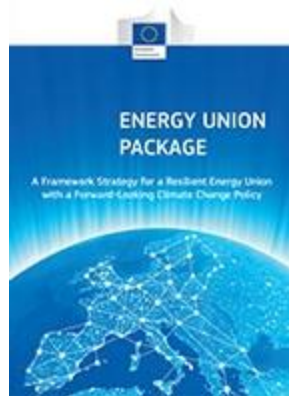

SLOBODAN PROTOK ENERGIJE: U 2016. počće rad na infrastrukturnim projektima, pa je za PCI neophodno ostvariti hitan politički podsticaj. Iako će 13 projekata sa prve liste PCI-ja biti kompletirano do kraja godine, dok je nešto preko 100 projekata u fazi odobravanja, četvrtina projekata od opšteg interesa kasni prvenstveno zbog pitanja obezbeđenja dozvola i finansija.

Druga lista PCI-ja, objaviće se zajedno sa ovim saopštenjem, a komisija će izaći sa posebnim saopštenjem o potrebnim merama kako bi se postigao cilj povezivanja 15% elektroenergetskih interkonekcija do 2030.

U 2016. biće predstavljeni predlozi zakona za implementaciju novog dizajna tržišta.

Potrošači, kako domaćinstva, tako i industrija, traže transparentnije cene i troškove. Komisija će stoga objaviti u 2016. novi izveštaj o cenama i troškovima kao i pregled o troškovima energije, porezima, nametima, kao i subvencijama. Kao prvi korak, Komisija sa ovim izveštajem donosi i predlog poboljšanja evropske statistike za cene gasa i električne energije.

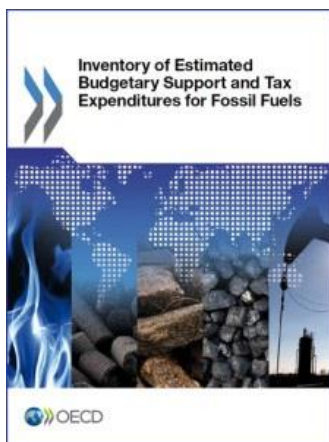
ENERGETSKA SIGURNOST: Revizija Regulative o sigurnosti snabdevanja gasom predviđena za 2016. će popraviti otpornost EU na prekide u snabdevanju. Komisija će takođe početkom 2016. izneti Strategiju za utečnjeni prirodni gas i skladištenje gasa u cilju poboljšanja diversifikacije snabdevanja EU kao celine i svake njene pojedinačne članice gasom.

U cilju obezbeđenja da međuvladini ugovori u sektoru energije budu usklađeni sa EU zakonodavstvom i politikom, Komisija će na početku 2016. predložiti reviziju postojeće Odluke o međuvladinim ugovorima.

Do kraja 2016. komisija će predložiti novi zakonodavni instrument o sigurnosti snabdevanja električnom energijom sa ciljem jačanja transparentnosti, i obezbeđenja neophodnog prekograničnog snabdevanja.

ISTRAŽIVANJE, INOVACIJE I BOLJA KONKURENCIJA: Komisija će u 2016. predložiti sveobuhvatnu strategiju za ovu oblast energetske unije.

IMPLEMENTACIJA ENERGETSKE UNIJE: Komisija smatra da zemlje članice treba da prezentiraju nacрте planova u 2017. s tim da oni budu primenjeni znatno pre 2020. kako bi obezbedili izvesnost i predvidivost investitorima. Komisija će u 2016. doneti smernice o jačanju regionalne saradnje i podršci regionalnog prilaza ovom projektu.

PARIZ - Bogate zapadne zemlje i najuspešnije zemlje u razvoju troše i do dvesta milijardi američkih dolara godišnje za subvencionisanje fosilnih goriva, stoji u izveštaju koji je Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) nedavno objavila. OECD konstatuje da njene 34 članice, kao i Kina, Indonezija, Rusija i Južnoafrička Republika podupiru potrošnju i proizvodnju uglja, nafte, prirodnog gasa i treseta umesto da se aktivno bave klimatskim promenama. Generalni sekretar OECD-a Anhel Guria upozorio je da vlade troše gotovo dvostruko više novca za subvencionisanje fosilnih goriva, od sredstava potrebnih za ispunjenje zahteva međunarodne zajednice o sprečavanju globalnih klimatskih promena. Cilj međunarodne zajednice je, naime, da se do 2020. ulaže stotinu milijardi dolara godišnje u zaštitu planete. Mada OECD-ovi izveštaji pokazuju da državne subvencije za fosilna goriva padaju otkad su u 2011. i 2012. dostigle vrhunac,

merodavni smatraju da su i dalje previsoke.

Klimatski program zahteva 400 milijardi dolara ulaganja u evropske mreže do 2050.

BRISEL - Investitori će do 2050. morati da ulože do 400 milijardi evra u gradnju evropske električne mreže koja praktično neće emitovati štetne gasove, navodi se u izveštaju objavljenom u prošli utorak. Ispunjenje zacrtanih ciljeva o smanjenju gasova sa efektom staklene bašte u narednih 35 godina zahtevaće ogromna ulaganja, pokazuje istraživanje stručnjaka u toj industriji. "Emisija gasova blizu nule do 2050. znači da će biti potrebno 100 do 400 milijardi evra ulaganja u prenos električne energije", objavio je e-Highway2050 koji delom finansira Evropska komisija. "Projekat je nedvosmisleno utvrdio da mreža iz 2030. neće biti dovoljna u 2050.", navodi ovaj konzorcijum u kome su i francuski operater prenosnog sistema RTE, nemački Amprion i belgijski Eliju. Evropska komisija predlaže cilj da se do 2050. emisija štetnih gasova na globalnom nivou smanji najmanje za 60 posto u odnosu na nivo iz 2010., odnosno nadomak nuli ili čak i više do 2100.

Rupe u ETS zakonodavstvu omogućavaju mešetarima multimilijarderske zarade

BRISEL - Izvestilac u Evropskom parlamentu o zakonodavstvu vezanom za reformu Šeme trgovanja dozvolama za emisije ugljendioksida (ETS), Škotlandanin Ian Dankan rekao je da je „neophodno smesta uvesti mere koje će sprečiti prevare u primeni ETS-a i zatvoriti sve rupe u zakonu koje omogućavaju takvu praksu“. Prema rečima Dankana, najveći trgovci dozvolama na ovaj način uspevaju da ostvare milijardama evra merene zarade poslovima unutar ovog ključnog mehanizma evropske klimatske politike. „Prestupnici se najpre registruju za pravo na trguju dozvolama za emisije CO2, koje potom uvoze oslobođene od PDV-a i prodaju u svojim matičnim zemljama sa PDV-om. Međutim, umesto da plate taksu vlastima, oni nestanu i investiraju gotovinu na drugom mestu“, piše tim povodom u prošli ponedeljak *The Brussels Times*.

Nemačka nadomak OIE cilja za 2020.

BERLIN. - Obnovljiva energija trebalo bi ove godine da podmiri rekordnih trećinu potrošnje električne energije u Nemačkoj, navodi se u predviđanjima Saveznog udruženja za energiju BDEW objavljenim prošlog utorka. "Obnoviljva

energija će po našim predviđanjima pokrivati oko 33 odsto ukupne potrošnje električne energije u Nemačkoj", što znači da će se oko 193 milijarde kWh dobiti iz solarne energije, vetra ili drugih izvora obnovljive energije, ističe se u saopštenju BDEW-a. Nemačka se ovim našla nadomak cilja koji je sebi postavila za 2020. (35 odsto). Do 2030. udeo OIE trebalo bi da premaši 50 odsto a do 2050. dostigne i 80 odsto

Poljska analiza: Kako Gasprom dobija sa 3:0 utakmicu protiv Brisela

MOSKVA, VARŠAVA - Poljski politički vrh i energetski eksperti saglasni su da je Gasprom nadigrao tu zemlju i druge države centralne i istočne Evrope dogovorom sa nemačkim, britansko-holandskim, austrijskim i francuskim partnerima o gradnji dodatne cevi naftovoda Severni tok dva, komentariše u utorak ruski portal **Sputnik**. Praktično će sa dodatnih 55 milijardi kubika godišnjeg kapaciteta transporta novim cevima nestati potreba za tranzit gasa preko istočne Evrope i poljske do severoistočne Nemačke.

Poljske vlasti stoga insistiraju da ovaj projekat mora biti zaustavljen po svaku cenu, što je nedavno doslovno rekao mađarskim medijima i novoizabrani predsednik Poljske Andžej Duda. Ipak, poljski geopolitički analitičar Adam Grzeszak je u tekstu za najtiražniji tamošnji nedeljni list **Polityka** napisao da je ova bitka već izgubljena i da ruski sporazum sa Nemačkom i drugim zapadno-evropskim partnerima izgleda postaje realnost. „Kada se kapacitet Baltičkog gasovoda uveća sa sadašnjih 55 milijardi kubnih metara na 110 milijardi, situacija će se dramatično promeniti. 1:0 za Gasprom“, piše Grzeszak. „Trik je jednostavan: Rusija gradi gasovod do granice Nemačke, a odatle projekat postaje nemačka investicija. Nemci uzimaju sve za sebe, sugerišući da nema razloga za intervenciju EU“, konstatuje analitičar.

I dodaje: „Ruski rezultati se, međutim, ne zaustavljaju na ovome: Gasprom je istovremeno postigao dogovor o razmeni imeovine sa nemačkim BASF-om, jednim od partnera u projektu Severni tok dva. U zamenu za par sibirskih gasnih polja, ruska kompanija dobija udeo u nemačkim i austrijskim skladištima gasa, što mu olakšava rad na evropskom tržištu. 2:0 za Gasprom“. Konačnih 3:0 u utakmici Gasproma sa EU dogodiće se kada tranzit gasa preko Ukrajine ruskom kolosu više ne bude potreban, zaključuje Grzeszak. **NEDELJA wpcserbia.rs**

SocGen: Pad cena gasa u Evropi do 2020.

PARIZ - Cene prirodnog gasa u Evropi, pašće u narednih pet godina sa sadašnjeg, već najnižeg nivoa od 2009, zbog dodatne ponude američkog utečenog prirodnog gasa (LNG) na postojeći rekordan izvoz ruskog i norveškog gasa, ocenila je francuska investiciona banka Societe Generale. Cena gasa za naredni mesec na Nacionalnom balansnom čvorištu u Velikoj Britaniji, najvećem tržištu u Evropi, opadaće više nego što se ranije predviđalo do 2020, objavila je banka u prošlonedeljnom izveštaju. SocGen je takođe smanjio prethodnu prognozu cene gasa u Evropi za 2016. za 9,1%. **Bloomberg**

FuelsEurope: Očuvanje evropskih rafinerija bitno za ostvarenje globalnih klimatskih ciljeva

BRISSEL - Evropski prerađivači nafte pokrenuli su preko svog udruženja, FuelsEurope, kampanju „Uštedi više od goriva“, promovišući savesniji odnos svojih potrošača prema potrošnji goriva. Iza ove kampanje stoji ocena FuelEurope (nekadašnje EUROPIA) da se u evropskoj i globalnoj klimatskoj politici i borbi za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) zanemaruje značaj cilja energetske efikasnosti, odnosno smanjenja, ili racionalne potrošnje energije, na račun opterećenja energetski intenzivnih sektora privrede, među kojima je jedna od ključnih prerada nafte.

John Cooper, generalni direktor ove organizacije koja sa svoja 42 člana obuhvata bezmalo 100% rafinerijskih kapaciteta u EU, kaže da obnovljivi izvori i tzv. čista goriva ne mogu efektivno da zamene derivate nafte u sektoru saobraćaja, pa je stoga značaj racionalne potrošnje goriva sve veći u svetlu klimatske politike. FuelEurope ovu činjenicu poentira konstatacijom da su evropske rafinerije lideri u svetu u pogledu efikasne potrošnje energije i niskog nivoa emisija ugljendioksida, pa je stoga proizvodnja goriva u Evropi najbolji način da se minimalizuju globalne emisije GHG. **NEDELJA wpcserbia.rs**

BP: Uz novu tehnologiju svet će udvostručiti rezerve nafte i gasa do 2050.

LONDON - Svetu više ne pretila opasnost da u narednim decenijama ostane bez nafte ili gasa zahvaljujući postojećoj tehnologiji sposobnoj da otključa vrata dodatnim rezervama i udvostruči njihov nivo do 2050. uprkos eksplozivne potrošnje, objavio je u ponedeljak naftni kolos BP. Kada bi se ovome dodali potencijali svih drugih izvora energije, od nuklearne, preko vetro, do solarne, svet ima na raspolaganju izvore dovoljne da pokriju 20 puta više od onoga što će svetu biti potrebno do tog perioda, rekao je šef tehnološkog sektora britanskog giganta, David Eyton na prezentaciji novog BP-ovog Tehnološkog pregleda.

Primenom novih tehnologija zasnovanih na upotrebi hemikalija, super kompjutera i robotici, proverene globalne rezerve fosilnih energetske sirovina mogle bi da se uvećaju sa 2,9 biliona barela ekvivalenta nafte (boe) na 4,8 biliona boe do 2050, što je bezmalo dva puta više od projektovanih potreba koje će čovečanstvo imati u 2050. od 2,5 biliona boe, navode u BP-u. Uz nova istraživanja i tehnologiju, izvori nafte i prirodnog gasa bi mogli da skoče na 7,5 biliona boe, kaže Eyton. I dodaje: „Verovatno se približavamo momentu kada će potencijal od dodatnog crpljenja iz otkrivenih rezervoara premašiti potencijal za istraživanja“. [NEDELJA wpcserbia.rs](http://NEDELJA.wpcserbia.rs)

Naftni mega-projekti odlaze u istoriju?

NUJORK, LONDON - Žrtva pada cena nafte biće mamutski projekti u ovom sektoru, tim pre što su oni mahom usmereni na tzv. nekonvencionalne, teško dostupne i izuzetno skupe izvore u ekstremno dubokom podmorju, ispod arktičkog leda, u naftnim peščarama i sve više u tzv. Lower Tertiary područjima, odnosno starijim sedimentima sa niskim porozitetom, piše OilPrice.com. Generalno, naftni velikani, zbog niskih cena nafte i prevashodnog cilja održavanja postojećeg dividendi, režu investicije u skupim i dugotrajnim projektima. Samo u poslednjoj nedelji oktobra, na osnovu izveštaja naftnih kolosa o rezultatima iz trećeg kvartala, OilPrice je utvrdio da je ukupno registrovan otpis tih projekata u visini 19 milijardi dolara.

Barclays očekuje da investicije u istraživanja u dubokim vodama budu smanjene ukupno u naftnoj privredi za 20 do 25 odsto, što je osetno iznad 3-8 odsto za koliko se procenjuju smanjivanja capex-a generalno u upstream-u.

Jedan od problema ovih velikih projekata su upravo hronična pomeranja rokova i naduvavanje troškova. Oko 80 odsto njih, kako je utvrdio Bloomberg, ne uspeva da ostane na utvrđenom hodogramu realizacije i dogovorenim budžetu. Posle Shellovog nedavnog odustajanja od multimilijarderskog E&P programa na Arktiku, a potom i otpisa skupog projekta naftnog peska Carmon Creek u Kanadi i Chevronovog pomeranja projekta Big Foot u Meksičkom zalivu za nekoliko godina, najrečitiji primer za samo proteklih nekoliko nedelja je odluka ConocoPhillipsa da generalno do 2017. zatvori sve poslove istraživanja u dubokom podmorju i prodaj dobijene licence.

OilPrice ostavlja sugestivno pitanje - da li ova kretanja na globalnom naftnom tržištu znače definitivno okretanje velikih, a naravno i srednjih i malih kompanija, manjim projektima i to da svet više neće videti „bele slonove“ poput trenutno blokiranih projekata Kašagan u Kazahstanu, u čiji razvoj je u više od jedne decenije uloženo desetina milijardi dolara. Ili, LNG izvozne terminale poput ogromnog Gorgon LNG u Australiji, koji je konzorcijum predvođen Chevronom već koštao ulaganja od preko 54 milijarde dolara? [NEDELJA wpcserbia.rs](http://NEDELJA.wpcserbia.rs)

Bugarski regulator smanjio namet na cenu struje za industriju

SOFIJA - Bugarski regulator energetskog tržišta DKEVR smanjio je industrijskim potrošačima dodatni namet na cenu električne energije pod nazivom „obaveze prema društvu“, posle velikih protesta koje je izazvao u tom sektoru uvođenjem u avgustu ove takse. Od novembra ta taksa je smanjena za 2,8% - na

36,83 leva (18,8 evra) po MWh. **Novnitate**

TE Sisak kreće u probni rad

SISAK - Posle više od 10 godina priprema i pet godina izgradnje, novi blok gasne TE Sisak, spreman je za puštanje u probni rad.

Reč je o TE-TO Bloku C snage 230 MW i toplotnog efekta 50 MW koji će zameniti postojeći dotrajali Blok A snage 210 MW, koji je u pogonu od 1970.. Novi Blok C osiguraće 10% snage hrvatskog EES-a i omogućiti proizvodnju oko 10% ukupno proizvedene električne energije za njegove sadašnje potrebe. Vrednost investicije iznosi 240 miliona evra, od čega 88 miliona otpada na iskorištena sredstva ruskog klirinškog duga Hrvatskoj iz perioda pre 1990. godine, dok je HEP uložio 152 miliona evra. Projekat je, u partnerstvu sa HEP-om, realizovao ruski Technopromexport..

Električna energija za domaćinstva u FBiH u 2016. neće poskupeti

SARAJEVO - Predloge na osnovu kojih se cena električne energije za domaćinstva u 2016. godini neće menjati, podnele su federalnom energetskom regulatoru, FERK, Elektroprivreda BiH (EPBiH) i Elektroprivreda HZHB (EPHZHB), prenosi u petak **Dnevni Avaz**. FERK će, kako je

potvrđeno sarajevskom dnevniku, odobriti predloge posle provere da li su cene obračunate u skladu s odgovarajućim metodologijama. U predlogu koji je podneo EPBiH, a do koga je došao **Avaz**, između ostalog, predviđeno je i smanjenje cene struje za kategoriju potrošača (mali kupci) na 0,4 kV naponskoj mreži, i to za 0,95 posto, dok se u dokumentu EPHZHB za ovu kategoriju traži smanjenje cene u proseku od pet posto.

Inicijalni trošak gradnje TE Sisak C probijen je za 40 miliona evra, a cena proizvodnje energije mogla bi biti i dvadesetak odsto viša od cene na tržištu, tvrdi **Jutarnji list**.

Analitičari: Dobra odluka što A2A ostaje u EPCG

RIM - Nedavno dogovoren nastavak partnerstva vlade Crne Gore i italijanska kompanija A2A u upravljanju Elektroprivredom Crne Gore (EPCG), posle bezmalo godinu dana pregovora, italijanski ekonomski analitičari su ocenili kao dobru odluku, smatrajući da će ostanak A2A u Elektroprivredi biti profitabilan. "Novi petogodišnji sporazum kompanije A2A i vlade Crne Gore definitivno ocenjujemo pozitivnim. Prvo A2A će dobiti dividende iz

Elektroprivrede, a takođe će imati i put opciju od 250 miliona evra, koja je 330 miliona manja nego što smo procenili", saopštili su **italijanskim medijima** analitičari iz investiciono-bankarske firme Ekuita. Istog mišljenja su i analitičari iz investicione banke Banca IMI, koji ukazuju da će novim sporazumom A2A imati jaču moć odlučivanja i povećanu maržu u skladu sa poslovnim planom.

Nešto drugačije mišljenje dali su ekonomski analitičari Banke Akros koji su naglasili da bi "put opciju" trebalo aktivirati tek nakon što se iscrpe sve druge eventualne mogućnosti za dogovor. "Trebalo bi ponoviti da je A2A akcije u EPCG platila 460 miliona evra 2009. godine, kada je i potpisan prvi sporazum. Prema našem mišljenju, *put opcija* koja je nedavno definisana, trebalo bi da bude čamac za spasavanje u slučaju da ne bude postignut dogovor sa Vladom", kazali su analitičari te banke.

Vlada i italijanska kompanija A2A trebalo bi da do kraja godine zaključe novi akcionarski ugovor u vezi sa daljim upravljanjem u EPCG, saopštio je nedavno premijer Milo Đukanović. A2A posjeduje 41,7 odsto, a Vlada 57 odsto akcija.

Vlada Crne Gore ukinula - po naređenju ustavnog suda - taksu na gorivo

PODGORICA - Vlada Crne Gore ukinula je u prošli petak taksu od sedam centi po litru goriva za autoput i reprezentativni sport, sprovodeći odluku Ustavnog suda koji je u oktobru tu meru proglasio neustavnom. Vlada je osporenu uredbu donela u aprilu ne pozivajući se ni na jedan zakon, što je Ustavni sud ocenio kao mešanje u nadležnost Skupštine. Od početka primene te uredbe Vlada je prema svojim podacima prihodovala oko deset miliona evra. Prema Zakonu o Ustavnom sudu njegove odluke ne važe retroaktivno, odnosno Vlada nije obavezna da vrati taj novac. Vijesti